

OLTARNA PALA SV. KRIŽA U DOMINIKANSKOJ CRKVI SV. NIKOLE U KORČULI

Viktorija Žuvela
Ministarstvo kulture - Konzervatorski odjel u Osijeku
Kuhačeva 27
HR-31000 Osijek
viktorijazuvela@hotmail.com

Primljeno: 12.3.2018.

UDK 7.04(497.5 Korčula)

Sažetak: Autorica daje prikaz manje poznate oltarne pale sv. Križa u dominikanskoj crkvi sv. Nikole u Korčuli. Uz analizu pojedinih likovnih aspekata oltarne pale votivnog karaktera, autorica traga za paralelama, datacijom i mogućim autorom. Zaključuje da bi se autora pale, uz ogradu prethodnog restauratorskog zahvata, trebalo potražiti u širokom krugu sljedbenika venecijanskog slikara Palme Mlađeg. I to među gomilom malih umjetnika i epigona koji su s manje uspjeha slijedili njegovu slikarsku tradiciju u ranijim razdobljima 17. st. Naročito se osvrće i na elemente ikonografije zaštite od epidemije i bolesti, karakterističnih za 17. i 18. st., a u tekstu i pobliže opisuje tadašnji korčulanski društveni kontekst.

Ključne riječi: Oltarna pala, Sv. Križ, dominikanska crkva sv. Nikole, Korčula, venecijanski slikar Palma Mlađi, 17.-18. st.

Korčula u XVII. i XVIII. stoljeću

Svako razmatranje o umjetnosti XVII. i XVIII. stoljeća na Korčuli treba uzeti u obzir specifične društveno-političke okolnosti koje su zahvatile otok koji je pripadao dijelu Mletačke Dalmacije, ali i jednog šireg povijesnog mediteranskog prostora jednakih kulturnih i vjerskih okvira. Izravan utjecaj Mletačke Republike ogledao se u svim sferama javnog života, pa tako i umjetničkom nasljeđu koje se prije svega očituje umjetninama naručenim pretežito u Veneciji, kao i ugledanju na uzore i modele likovnih rješenja venecijanskog slikarstva.

Grad koji njeguje dugu kamenoklesarsku tradiciju nije uspio ostvariti uvjete u kojemu bi se razvijalo domaće slikarstvo, pa se tako već u XVI. stoljeću, koje je obilježeno djelovanjem domaćih slikarskih radionica, u Korčuli naručuju djela kod mletačkih majstora (poput Girolama da Santa Crocea za glavni oltar crkve Svih Svetih u Blatu ili Jacopa Tintoretta za glavni oltar korčulanske katedrale). Tradicija narudžbe umjetnina kod stranih majstora nastavila se i u naredna dva stoljeća, bilo da je riječ o pojedinačnoj narudžbi biskupa i plemića, ili kolektivnoj narudžbi u vidu brojnih bratovština koje djeluju u gradu. U korčulanskim se crkvama tijekom XVII. i XVIII. stoljeća naručuju djela kod majstora čije je slikarstvo utemeljeno na tradiciji velikih slikarskih prethodnika.

Oltarne pale sačuvane u Korčuli iz tog razdoblja, osim nekoliko značajnijih djela, uglavnom predstavljaju radove skromne po svojoj općoj

Izravan utjecaj Mletačke Republike ogledao se u svim sferama javnog života, pa tako i umjetničkom nasljeđu koje se prije svega očituje umjetninama naručenim pretežito u Veneciji, kao i ugledanju na uzore i modele likovnih rješenja venecijanskog slikarstva.

vrijednosti i odaju konzervativni karakter naručitelja koji je utemeljen na ugledanju na slikarske velikane prošlog stoljeća te okretanju tradiciji. Ipak, ta djela proizlaze iz specifičnih društveno-političkih okolnosti otočke zajednice te predstavljaju sastavni dio života njezinih stanovnika. Slike koje se u sljedećim poglavljima analiziraju većinom su importi mletačkih majstora nabavljeni u venecijanskim radionicama te svjedoče o ukusu sredine u kojoj su se našli. Često je riječ o slikama jednostavnih kompozicija, čiji se autori oslanjaju prvenstveno na djela velikih prethodnika XVI. stoljeća bez naglašene inventivnosti te nerijetko ponavljaju vlastita umjetnička rješenja.

Tijekom XVII. i XVIII. stoljeća Korčula se nastojala oporaviti od posljedica nepovoljnog i teškog razdoblja koje je pogodilo otok, ali i velik dio Dalmacije. Prethodno XVI. stoljeće obilježio je strah od neprestanih osmanskih i gusarskih upadanja i pljačkanja, koje su popratile velike kužne epidemije što je prepolovilo broj stanovnika te donijelo bijedu i siromaštvo.

Uzastopne epidemije kuge potaknule su iseljavanje brojnih obitelji i doprinijele naglom smanjenju broja stanovnika. U popisu stanovnika iz XVI. stoljeća što ga navodi Vinko Foretić, vidljiv je nagli pad broja stanovnika u vrlo kratkom razdoblju. Tako 1558. u gradu živi 2500 ljudi dok je 1584. taj broj pao na svega 1000 ljudi. Nepovoljne demografske podatke potvrđuju i matične knjige koje su se odlukom Tridentskog koncila (1548.-1563.) počele kontinuirano voditi u Korčuli od 1583. (Fazić 1990: 56). U narednom XVII. i XVIII. stoljeću broj stanovnika se stabilizira u odnosu na konac minolog stoljeća, međutim u gradu obitava svega nešto više od 1000 stanovnika.¹ U tom razdoblju još su žive uspomene na tursku opsadu Korčule 1571., kao i kužne posljedice (među epidemijama koja teško pogađa Korčulu je ona 1617. koja je posebno bila pogubna za imućnije stanovnike i kada izumiru cjelokupne plemićke obitelji) (Bačić 2007).

Takve prilike uvjetovale su opće opadanje kvalitete kulturnog života i umjetničke prakse ne

¹ Prema podacima Vinka Foretića 1628. godine u gradu Korčuli nalazimo 1231 ljudi zajedno s obližnjom Lumbardom, 1723. godine je 952 ljudi, dok na čitavom otoku 1723. godine živi 5858 ljudi (Foretić 1971: 318).

samo u Korčuli već i u čitavoj Dalmaciji. Prestankom postojanja tzv. Dalmatinske slikarske škole, pod čijim pojmom obuhvaćamo slikarsku produkciju zabilježenu u Dalmaciji od sredine XIV. do XVI. st., čitavo područje pod Mletačkom Republikom preplavljuje import umjetnina iz Venecije (Priatelj 1956: 59).

Tijekom XVII. i XVIII. stoljeća Korčula se nastojala oporaviti od posljedica teškog XVI. stoljeća, a kojeg je obilježio strah od osmanskih i gusarskih pljačkanja, kao i velike kužne epidemije što je prepolovilo broj stanovnika te donijelo bijedu i siromaštvo.

Korčula je u tom razdoblju pod izravnim utjecajem Mletačke Republike čija je vlast kontinuirano upravljala otokom od 1420. do 1797. Dolaskom Mlečana skućena je autonomija stare srednjovjekovne općine, Veliko i Malo gradsko vijeće bilo je potpuno podložno gradskom knezu kojega je mletačka vlada birala između svojih plemića i koji upravlja prema uputama mletačkog Senata i generalnog providura u Zadru.

Glavna tendencija takve uprave bila je snažna centralizacija i podređenost interesima Venecije koja se reflektirala u svim sferama kulturnog života u gradu pa se dominacija Venecije osjeća i u nabavi umjetničkog inventara sakralnih objekata.

Samostan sv. Nikole

Dominikanski samostan i crkva sv. Nikole u Korčuli započela se graditi u XV. stoljeću. Smjestio se podalje od srednjovjekovne gradske jezgre, na njegovoj zapadnoj obali, kako unutar skućenog prostora srednjovjekovnih gradskih zidina nije bilo dovoljno mjesta za njegovo podizanje. Gradnja

je pripomognuta i ostavštinama Korčulana. Samostan i crkva su pretrpjeli štetu 1571. godine kada su opljačkani i spaljeni za vrijeme osmanske opsade Korčule (Krašić 1998: 63). Crkva je tijekom XVII. stoljeća proširena i u tom razdoblju poprima izgled kakav je zadržala do danas. Sredinom XVII. stoljeća samostan se nadograđuje, uređuje se reflektorij, grade se vanjski balkoni, te se podiže zvonik koji se spaja sa sakristijom (Fazinić 1999: 51). Crkvi je 1655. dodana nova istočna lađa i tom prilikom dobiva nove oltare i pale, a unutrašnjost se spaja u jedinstvenu i novu baroknu cjelinu. Samostan i crkva su se uzdržavali prihodima od vlastitih posjeda i od milodara, a značajna je bila i milostinja od ulova srdela. Samostan nije bio siromašan, štoviše, smatran je imućnijim pa je u njemu moglo živjeti više redovnika.²

Oltar sv. Križa

Oltar Svetog Križa nalazi se u jugozapadnom dijelu starije crkvene lađe, prislonjen uz zapadni zid u blizini kamene propovjedaonice. Oltar je oblikovan u više navrata, a njegov sadašnji izgled rezultat je različitih intervencija tijekom XVII. i XVIII. stoljeća. Iznad mramorne oltarne menze, uzdižu se dva glatka kamena stupa koja nose dvostruki impost sa slomljenim zabatom. Okvir kamene niše prati oltarnu palu i ukrašen je reljefom u obliku polustupova, dok su na sredini luka u trokutastim završecima prikazani anđeli s cvjetnim motivom. Ispod slike u prostoru za relikvije nalazi se bogato profiliran reljef s anđelima koji pridržavaju palmine grančice i vrpce s natpisom: RELIQUIE SANCTORUM. U kutu između baze stupova i kamenog reljefa smještena je, sa svake strane, po jedna fantastična zoomorfna glava, dok bočna krila oltara krase antropomorfni likovi istaknutih ženskih atributa.

Prednji dio oltara je prerađen i oblikovan u više navrata. Moguće je prepoznati rad domaćeg korčulanskog klesara (detalji kamenih glava, anđela s cvjetnim stručcima i palmetama, fantastična bića te vitičasti prošupljeni ukras) koji

² Zabilježeno je da su 1678. tu bila osmorica redovnika, a ovdje je i tri puta održan provicijalni kapitul dominikanaca 1663., 1710., 1750. (Fazinić 2009: 57-59).

odaje obilježja lokalne radionice XVII. stoljeća, kao i dijelove koji su dopremani na otok najčešće iz Italije (mramorna kamena menza, stupovi itd.) te ukomponirani u oltar.

Analiza oltarne pale – prikaz, paralele, datacija i autorstvo

Oltarna pala prikazuje Krista na križu sa sv. Rokom, sv. Sebastijanom, donatoricom i skupinom vjernika. O slici do sada nije opsežnije pisano u našoj stručnoj literaturi. Ona je ukratko zabilježena kao rad osrednjeg lokalnog majstora i datirana u kasno XVIII. stoljeće (Fazinić 1999: 58). Pietro Dimitri u svom rukopisu *Memorie sul convento di San Nicolo* bilježi da je slika pripadala obitelji Virgilio:

„Sliku sv. Križa nije za podcijeniti. Pripadala je obitelji Virgilio koju je naslijedila obitelj Goriglavić (Ardeatini), koja je dala podići oltar na njihov trošak i imala je svoju grobnicu kod stepenice ovog oltara.“³

U crkvi se neposredno blizu oltara nalazi grobnica s natpisom pa možemo pretpostaviti autentičnost Dimitrijeva pisanja:

„DNI. FRANC./VIRGILLI HER/EDUM.Q.SOUR“ (Fazinić 1999: 58)

Slika prikazuje Krista na križu, a sa strane se nalaze sv. Roko i sv. Sebastijan, mučenici i zaštitnici. U središnjem dijelu ispod križa smještena je skupina vjernika među kojima je posebno istaknuta ženska figura prikazana u poluprofilu kako kleči, ruku skupljenih u gesti molitve.

Na slici prevladava ugašeni kolorit sivih i smeđih tonova. Na tamnoj pozadini tek se uokolo anđela vide naznake oblaka te nešto svjetlija linija neba koja prati brdoviti pejzaž i krovove kuća. Slikar je posegnuo za svjetlijim koloritom kod prikaza sv. Sebastijana kojega je naslikao kao mladog mučenika, svijetle mladenačke puti. Poklekli ženski lik (donatorice) istaknut je žarkocrvenom bojom haljine širokih bijelih rukava karakterističnih za XVII. stoljeće.

Oltarna pala sv. Križa prikazuje Krista na križu sa sv. Rokom, sv. Sebastijanom, donatoricom i skupinom vjernika. Po svemu sudeći donatorica je pripadala obitelji Vergilio ili njihovim nasljednicima – Goriglavićima.

Žena je izdvojena iz skupine te se svojim stavom i odjećom ističe od ostalih vjernika. Po svemu sudeći prikazuje donatoricu koja je naručila oltarnu palu, a pripadala je obitelji Vergilio ili njihovim nasljednicima – Goriglavićima.

Ikonografija slike otkriva njezin votivni karakter – zabrinuta skupina vjernika stisnula se u „kolektivnoj“ molitvi ispod križa, dok se u pozadini nazire arhitektura grada. Skupina vjernika predstavlja korčulansko građanstvo i jedini je prikaz ove vrste sačuvan u Korčuli. On je invencija slikara koji je prema zahtjevu korčulanskih naručitelja, u nevještom pokušaju da portretira ljude iz svoje sredine, otkrio obilježja pučkog slikarstva XVII. st. Sv. Roko i sv. Sebastijan uokviruju kompoziciju te svojom ikonografijom zaštitnika od epidemija i bolesti potvrđuju da je slika vjerojatno naručena kao „ex voto“ u kužnim vremenima. Epidemije su tijekom XVII. stoljeća još uvijek bile aktualni problem i neizbježna sudbina stanovništva na otoku. Posebno su pogubne za Korčulane bile epidemije 1617. kada su u gradu izumrle cjelokupne plemićke obitelji. Posljednja velika epidemija koja je pogodila čitavu Dalmaciju pa tako i otok Korčulu je bila 1729. godine (Bačić 2007). U tom kontekstu je opravdano pojavljivanje svetaca – zaštitnika od kužnih bolesti na mnogim umjetničkim djelima u Korčuli, kao i podizanje oltara njima u čast (oltar sv. Roka dala je podići 1575. godine istoimena bratovština u katedrali sv. Marka).

Središnji prizor prikazuje raspetog Krista u naglašenom kjaroskuru, a do njega lebde dva elegantna anđela u ljupkom pokretu. Malo je vjerojatno da je osrednji domaći slikar mogao ostvariti vještinu koja se očituje u oblikovanju i

3 Gradska knjižnica Ivan Vidali u Korčuli, xerox kopija rukopisa

Oltar sv. Križa, dominikanska crkva sv. Nikole

Detalj oltara

Detalj oltara

pokretu likova bez oslanjanja na slikarske modele pojedinih majstora koji su se umjetničkim radom afirmirali u Dalmaciji. Skladnost kompozicije, spretnost kod obrade tkanina, prikazivanja anatomije kao i tamnih sjena na Kristovu tijelu, ali i određeno pojednostavljivanje slikarske fakture upućuje na korištenje grafičkog prijevoda nekog kvalitetnijeg djela koje je ovom nepoznatom epigonu poslužilo kao uzor.

Ikonografija slike otkriva njezin votivni karakter – zabrinuta skupina vjernika stisnula se u „kolektivnoj“ molitvi ispod križa, dok se u pozadini nazire arhitektura grada. Slika je vjerojatno naručena kao „ex voto“ u kužnim vremenima.

Ako uzmemo u obzir tko je od aktivnih slikara zastupljen u tom razdoblju na našoj obali Jadrana i čija su djela najviše naručivana u Dalmaciji i otocima, ne možemo zaobići slikarski opus Jacopa Palme Mlađeg, venecijanskog slikara. Iako na Korčuli ne susrećemo njegova djela (u odnosu na njegovu afirmaciju u Dalmaciji i pojavljivanje na susjednom Hvaru), Palmine su tradicionalno komponirane kompozicije ipak prodrle na ovaj južnodalmatinski otok.

Zanimljiv slučaj oslanjanja na Palmine modele predstavlja slika na oltaru sv. Križa u korčulanskoj dominikanskoj crkvi, ali i neke oltarne pale koje se nalaze u manjim crkvama na otoku. Npr. u crkvi sv. Antuna Pustinjaka u Blatu nalazi se slika koja je nastala po uzoru na Palminu sliku Sv. Antuna i Pavla iz franjevačke crkve u Trogiru. Prikaz raskršća Krista i anđela u potpunosti je preuzet iz slike Raspeće sa Bogorodicom i svecima Jacopa Palme Mlađeg iz 1599., koju je naručila obitelj Mancini (Mancinforte) iz Monte Santa za oltar Sv. Križa u samostanskoj crkvi sv. Antuna Padovanskog u

Potenzi Piceni (Macerata).⁴ Nepoznati majstor koji je naslikao Raspeće za korčulanske dominikance u potpunosti kopira Kristov položaj tijela, lom draperije na bijeloj perizomi, ali i odnos svijetla i sjene na Kristovom licu i tijelu. Nepoznati je slikar preuzeo i raspored te položaj anđela koji lebde uokolo križa. Za to mu je vjerojatno poslužila neka od grafika izrađenih prema Palminom Raspeću za crkvu u Potenzi Piceni, poput one koju je izradio Valesio Francesco za plemića Francesca Tebalda između 1600. i 1610. godine, a danas se čuva u Akademiji Carrara u Bergamu.⁵

Slikar se i kod prikaza sv. Sebastijana oslonio na Palmin predložak istoimenog sveca. Sv. Sebastijan je prikazan u uobičajenoj ikonografiji kao mladolik svetac privezan za stup, ali u naglašenom i od boli svijenom tijelu te maniristički raširenih prstiju. Do danas je sačuvano nekoliko grafika izrađenih po Palminu izvorniku, a jednu od njih je izradio na početku XVII. poznati grafičar Aigidus Sedeler II.⁶ Kako pojedine grafike ne odgovaraju nijednoj Palminoj varijanti s temom sv. Sebastijana pretpostavlja se da je riječ o izgubljenoj slici.⁷

Iako na Korčuli nije naručeno niti jedno djelo Palme Mlađeg za razliku od obližnjeg Hvara gdje je ovaj slikar bio posebno zastupljen, ipak njegovi slikarski modeli su bili poznati Korčulanima. Veliku popularnost koju je Palma Mlađi ostvario

4 Preuzeto sa portala: www.lombardiabeniculturali.it/stampe/schede/C0160-00191/ (Pristupljeno 10.6.2017.) Palma je više puta ponavljao svoj raskršć Krista (slične replike Krista na križu nalaze se u Accademia Carrara u Bergamu, u crkvi Sv. Marka u Ausburgu, Metropolitan Museum of Art, u Pinacoteca Nazionale u Bolognji, u crkvi San Giacomo dall'Orto u Veneciji u crkvi sv. Ivana i Pavla u Veneciji, Marijanskom svetištu u Monteortoneu itd.).

5 Valesio Francesco je aktivan u Veneciji pred kraj XVI. i početkom XVII. stoljeća. Preuzeto sa portala: www.lombardiabeniculturali.it/stampe/schede/C0160-00191/ (Pristupljeno 10.6.2017.) Poznata je još jedna grafika Palmine slike Raspeće s Bogorodicom i sv. Ivanom Evanđelistom koju je izradio Giovanni Battista Mazza (potkraj XVI. ili početkom XVII. stoljeća), a čuva se u Gradskom muzeju u Paviji. Grafičar je u Palmin predložak umetnuo vedutu grada u pozadini. Više na portalu: www.lombardiabeniculturali.it/stampe/schede/F013000236/ (Pristupljeno 10.6.2017.)

6 Grafiku je Aegidus Sadeler II izradio između 1597. i 1629., a danas se čuva u kolekciji Ville Mylius-Vigoni u Menaggiu. Preuzeto sa portala: www.lombardiabeniculturali.it/stampe/schede/C0160-00052/ (Pristupljeno 10.6.2017.)

7 Poznata je još jedna grafika nastala prema djelu Jacopa Palme Mlađeg, a izradio ju je Guidi Raffaello (oko 1540.-1614.) pred kraj XVI. ili na početku XVII. stoljeća. Čuva se u kolekciji Civica Racconta di Incisioni Serrone u Villi Reale u Monzi. Preuzeto sa portala: www.lombardiabeniculturali.it/stampe/schede/CM20-02595/ (Pristupljeno 11.6.2017.)

kod dalmatinskih naručitelja treba potražiti u specifičnim društvenim okolnostima koje su obilježile kraj XVI. i početak XVII. st. u Veneciji pa tako i hrvatskim sredinama koje su bile u sklopu Republike. Novo umjetničko i estetsko iskustvo koje je uslijedilo nakon Lepantske bitke i Tridentskog koncila kao i konzervativnost samog slikara utemeljena na ugledanju na velike mletačkog slikarstva XVI. st., odgovaralo je dalmatinskim sredinama (Tomić 1990).

Korčulansku sliku bi trebalo datirati u ranija razdoblja XVII. stoljeća, u vrijeme koje je obilježeno popularnošću slikarskih modela Jacopa Palme Mlađeg među naručiteljima u mletačkoj periferiji, i u desetljećima poslije slikareve smrti.

U tom kontekstu, korčulansku sliku bi trebalo datirati u ranija razdoblja XVII. stoljeća, u vrijeme koje je obilježeno popularnošću Palminih slikarskih modela među naručiteljima u mletačkoj periferiji, i u desetljećima poslije slikareve smrti. Prije svega radovima manjih majstora iz XVII. stoljeća kada se stvara široki krug Palminih sljedbenika koji uz pomoć brojnih grafičkih prijevoda slijede njegove slikarske invencije (Bralić 2015: 43). Međutim, zbog lošeg stanja sačuvanosti slike i pretpostavki o postojanju kasnijeg preslika neutemeljeno je bilo kakvo zauzimanje konačnog stava prije restauratorskog zahvata.

Izvori

Pietro Dimitri: *Memorie sul convento di San Nicolo* (rukopis se čuva u Opatskoj knjižnici u Korčuli, xerox kopija u Gradskoj knjižnici Ivan Vidali u Korčuli)

Web izvori

Lombardia Beni Culturali. www.lombardiabeniculturali.it/stampe/schede

Literatura

Bačić, Nikola. „Epidemije kuge na otoku Korčuli“. *Hrvatska povijest i zdravlje* III/10. Zagreb 2007. Dostupno na: <https://www.hcjz.hr/index.php/hcjz/article/viewFile/2146/2118>.

Bralić, Višnja. „Venecija i slikarstvo baroknih stoljeća u sjeverojadranskoj Hrvatskoj“. U: *Sveto i profano – slikarstvo talijanskog baroka u Hrvatskoj* (katalog izložbe), Zagreb 2015., str. 39- 60.

Fazinić, Alena. „Neki podaci o stanovnicima grada Korčule iz župskih matičnih knjiga od XVI. do XIX. stoljeća“. *Croatia Christiana Periodica* XIV/26. Zagreb 1990., str. 55-61.

Fazinić, Alena. „Dominikanska crkva i samostan sv. Nikole u Korčuli“. *Godišnjak grada Korčule* 4. Korčula 1999., str. 47-73.

Fazinić, Alena. *Korčulanska spomenička i kulturna baština*. Korčula: Ogranak Matice hrvatske, 2009.

Foretić, Vinko. „Nekoliko napomena o stanovništvu i naseljima otoka Korčule“. *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena* 45. Zagreb 1971., str. 305-324.

Krasić, Stjepan. *Pet stoljeća dominikanske nazočnosti u Korčuli 1498.-1998*. Zagreb: Hrvatska dominikanska provincija, 1998.

Prijatelj, Kruno. *Umjetnost XVII. i XVIII. stoljeća u Dalmaciji*. Zagreb: Matica hrvatska, 1956.

Tomić, Radoslav. „Dalmatinski opus Palme Mlađeg“. U: *Palma Mlađi (1548.-1628.)* (katalog izložbe). Split 1990., str. 7-15.

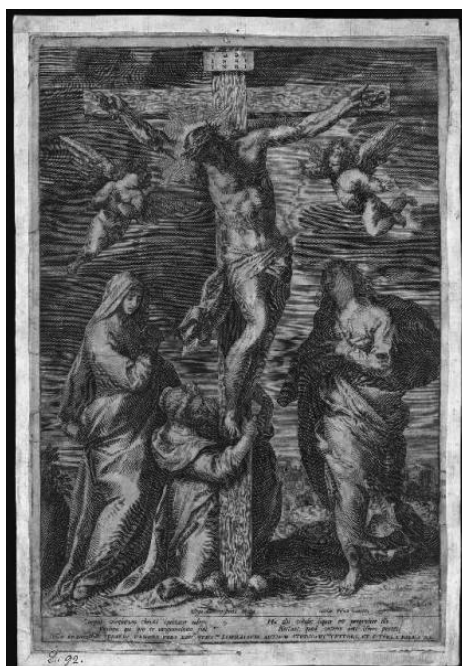
Oltarna pala - raspeće sa sv. Rokom, sv. Sebastijanom i skupinom vjernika Nikole

Detalj pale

Valesio Francesco, Raspeće prema Palmi Mlađem, Bergamo, Accademia Carrara.

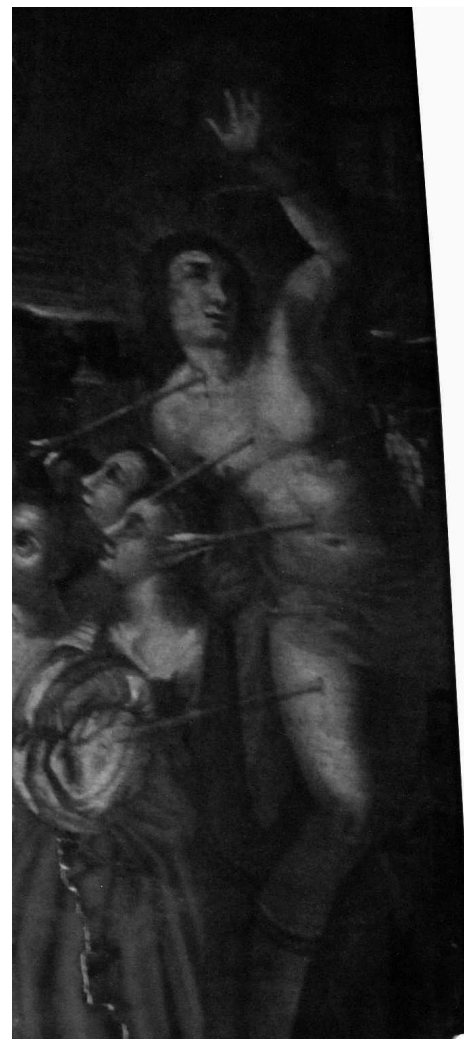
Raspeće Jacopa Palma Mlađeg, Potenza Picena, crkva sv. Antuna

Raspeće na pali u Korčuli, detalj

Sv. Sebastijan, detalj na pali u Korčuli

*Sedeler Aegidius II, Mučenje sv. Sebastijana –
prema Jacopu Palmi Mladem, Menaggio, Villa
Mylus-Vigoni*